

Izjava, izvešeni ponedeljek, vsak dan po 20 cent. — Oglasi se računajo v štirih enotah (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. — Oglasi za najem, poslane in vabila po L. 1. — Oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v štirih enotah (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. — Oglasi za najem, poslane in vabila po L. 1. — Oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi naročnika in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naš veliki teden

Za naše istrsko ljudstvo je že v davni začetki trpljenje. Pred štirinajstimi stoletji je moralo bežati iz svoje prastare domovine: iz prostranih ruskih nizov, iz pobožne Bosne in kršne Dalmacije. Tedanji kruti bič, kruto turško srce ga je pregnalo in ga gonilo z njegove rojstne grude. In v tistem težkem trenutku si je izbral nove domovino: raztreslo se je po vsej današnji Istri. In tu, kamor so nas naši pradedje dovedli preko sedem gora in sedem rek, tu stojimo mi vnuki naših slavni dedov.

Trpeli so naši predniki, trpimo tudi mi. Mučili so se naši očetje, dedje in pradedje in isto muko prenašamo mi istrski Slovani tudi danes. Lahko trdimo, da mi Istrani od nekdanj hodimo po trnjevem potu. Le tu pa tam se je pokazala kača rožica, ki nas je bodrila in nam je dajala nado v boljšo bodočnost. Slavili smo tudi delna narodna prebujenja — Vstajenja — za časa naših velikih moči: dra. Jurja Dobriča, Spiniča, Mandića in dra. Laginje.

Do pred štirimi leti nas je neprestano davila črnorna mora. Prišel je zanj dan osvete in pravični bič. Izginila je, slovanski narodi so ku zrušili v prah. Došli so k nam novi oznanjevalci svobode, miru, pravičnosti, prosvete. Govorili so nam: »Istrani, veselite se, zadovoljni boste in srečni! Dati vam hočemo svobodo, ki vam jo Avstrija ni hotela dati. Uživali boste enake pravice, enake dolžnosti! ...» — Ali vse to je ostalo — prazne obljube, gole besede. Mi ječimo nadalje pod jarmom krivice, nesvobode, nekulturne. Naš križev pot je večji, križ, ki ga nosimo, težji, in vse kaže, da veliki teden še ne mine za nas.

Težek je naš križev pot. Ali kraj vsega tega mi ne smemo kloniti duhom. Pomislimo, da naš križev pot in naše muke se niti od daleč ne dajo primerjati z mukami in smrtjo našega Odršenika! Ojeblikimo se pod našim križem in zatekajmo se k Njemu, ki nam je rekel: »... Vi vsi, ki ste utrujeni in obremenjeni, pridite k meni in jaz vas potolažim!«. Spremljajmo našega Jezusa od Pilatovega dvora do Kalvarije. Pred očmi si samo prečudno ponižnost našega pravičnega in s težkim križem obremenjenega Odršenika, s katero je poslušal in sprejel Pilatovo sodbo, krivično in brez vsake opravičbe.

Tudi mi Slovani v Italiji smo slišali in sprejeli svojo narodno smrtno obsodbo. Hočemo nas raznaroditi in poitalijanciti. To ni pošteno in ni pravično. Zato smo z ogorčenjem sprejeli to obsodbo. In vsled te obsodbe moramo trpeti. Vsled te krivične obsodbe in dvojne mere štrlijo v vis goli in od plamenov izlani zidovi naših porušeni domov. Vsled krutih nepravilnosti, ki se nam dogajajo dan za dnem, ječijo naše žrtve, ki so nedolžne in so krive le zato, ker so žive in resnične — v mračnih temnicah. Krivica in kruti bič sta pregnala naše ljudi z rojstne grude. Ker so naši oblastniki prijatelji naše duševne teme; trpi 15.000 slovanskih otrok brez pouka v svoji žarki materini besedi.

Naši gospodarji bodo slavili svoje narodno vstajenje v Istri in se bodo veselili naše narodne smrti. Veselijo se tuje nesreče v duševnem robstvu svojih sodržavljanov! Grdijo nas, tlačijo nas, zanemarjajo nas, napajajo z ricinovim oljem, tako da naš veliki teden postaja vedno boljše, žalostnejši...

Zlobneži so se veselili Jezusovega trpljenja in smrti. Mislili so, da sta resnica in pravičnost pokopana za vedno. Ali kolo sreče se vrtilo. ... Luc je premagala temo. Ponižni se je vzvišal. Pravičnost je nadvladala nad lažjo in hinavstvom. Po dolgi noči je prišel dan. Za žalostjo in tugo radost in veselje. Po trpljenju in smrti je prišlo življenje. Resnica in dobrota sta zrušili v prah zlobo in grabežljivost.

Tako vam je tudi na svetu! Hristos vzkreše, va istinu vzkreše! »Istarska Rijeka«.

žavno in narodno edinstvo in vidovdanske ustavo.

Za presojo kritične politične situacije je tudi velevažno, da so začeli že radikalni sami forsirati nove volitve, ker uvidevajo, da je sporazum z demokratičnim stanovom nemogoč. Kombinacije z ostalimi strankami pa absolutno ne morejo priti v razmišljanje. Vsi priznavajo, da je sedanja situacija zelo težavna in nevdružljiva in da je edini izhod — nove volitve, ki bi se imele vršiti v mesecu avgustu.

»Pašić molči in dela, Davidović molči in ne dela, a Pribečević moti vodo«. — Značilen članek »Obzora«.

ZAGREB, 28. Današnji »Obzor«, katerega tesni stiki s hrvatskim blokom so znani, se bavi v današnjem uvodniku s položajem, ki je nastal po volitvah. List očita Davidoviću, da pušča, da mu Pribečević v stranki in javnosti izpodbija tla in pripravlja zopet koalicio z radikalci. »Ko bi se danes Davidović ločil od Pribečevića — nadaljuje list — bi morda izgubil 15 članov, toda dobil bi najmanj 40 slovanskih in muslimanskih zastopnikov že v prvem času, a verjeten bi bil tudi sporazum z Radicem. To bi pomenilo 150 poslancev. To bi bila najmočnejša skupina v parlamentu in Davidović bi bil v boljšem položaju nego je bil jeseni. I Radić i Korošec i Spaho zahtevajo revizijo ustave in izjavljajo, da so pripravljeni na sporazum. Na srbskih poslancih je sedaj vrsta, da se izjavijo za Pašića ali Davidovića, Hrvatom bi bilo najljubše, ko bi se vse srbske stranke izjavile za sporazum, toda Davidović ne more zameriti Hrvatom, če začne pogajanja s Pašićem, ko demokrati teh pogajanj nečeno in ko Davidović molči.

Dne 15. aprila — zaključuje list — se mora odločiti, kdo ima iniciativo in kdo more rešiti vprašanje. Pašić molči in dela, Davidović molči in ne dela, a Pribečević moti vodo. Stoinčević prečasnih poslancev nosi polno odgovornost za usodo svojih volilcev in ne morejo biti romantični in sentimentalni. Če se Davidović ne umakne, bodo storjeni sklepi mimo njega.

Zanimiv je nadalje tudi članek »Hrvat«, enega doslej najbolj jeznih glasil hrvatskega bloka o odgovodni optatske konference. List sicer piše o optatski konferenci, toda med vrstami se lahko čitajo tudi druge stvari. »Naše javno mnenje — piše list — je slabo informirano o vzrokih odgovodni optatske konference. Čeravno nas nepopustljivost naših delegatov veseli, vendar moramo biti v skrbeh, kajti zopet začnemo krožiti vesti o mednarodnih korakih, ki naj bi ojačali položaj naših nasprotnikov. Kakor upošteva italijanska vlada javno mnenje, tako bi morala tudi naša vlada, v gotovosti, da ima za seboj ves narod, ko gre za zaščito naših nacionalnih interesov«.

Tako »Hrvat« že zdavnaj ni pisal. Ustanovitev revizionističnega bloka v Zagrebu — Sporazum med Radićem, Korošcem in Spahom

ZAGREB, 29. V torek jutraj je dospel v Zagreb načelnik SLS dr. Anton Korošec v spremstvu poslancev dr. Hohnjevića, Sušnika in tajnika stranke g. Fr. Smodeja. Načelnik jugoslovanske muslimanske organizacije dr. Mehmed Spaho, muslimanski narodni poslanci gg. Husejin Alić, dr. Šefikja Behmen, Hamzadija Ajanović in glavni tajnik organizacije dr. Mahmud Behmen pa do dospel v Zagreb že v ponedeljek. Dr. Korošec je predpoldne konferiral z načelnikom HSRS Radićem. Popoldne se je vršil v vili Radića plenarni sestanek, ki so se ga udeležili Korošec, Spaho in Radić ter njihovi poslanci. Sestanek je trajal od 5. do 8. ure zvečer.

Dosegel se je sporazum za skupen nastop HSRS, JMO in SLS. Po seji predstavnikov imenovanih treh strank je bil izdan sledeči službeni komunikat: »Predstavnik Slovenske Ljudske Stranke in predstavnik Jugoslovanske Muslimanske Organizacije so se sestali v Zagrebu s predstavnik Hrvatske Seljačke Republiške Stranke in razpravljali o vseh aktualnih vprašanjih. Dosežen je bil načelni sporazum.

Kakor doznajavo »Novosti«, je dr. Korošec za revizijo ustave in avtonomijo Slovenije v okviru države. Oblika vlada — monarhistična ali republikanska — je zanj postranska stvar. Dr. Spaho je za avtonomijo Bosne in Hercegovine, a je odločno za monarhistično vladavino. On bo odšel v Belgrad in sodeloval pri parlamentarnem delu brez ozira na Radića.

Zanimivo je, da je dr. Korošec prišel v Zagreb z Bleda, kjer se je pogajal z radikalnim dr. Jančičem.

Poslanec Živko Jovanović umrl BELGRAD, 29. V torek je umrl v Belgradu za jetiko bivši komunistični poslanec Živko Jovanović, eden najboljših borbenih intelektualcev in teoretikov delavskega gibanja. Takoj po vojni se je postavil na stran ruske revolucije. Pred nekaj meseci je prišel bolehati in se je zdravil na Dunaju in v Opatiji. Pri zadnjih skupščinskih volitvah je razvijal še živahno agitacijo.

Pred revolucijo na Madžarskem?

BELGRAD, 29. Iz Budimpešte javljajo: Po vseh indicijah je Horthyjev režim pri kraju. Napredni elementi v vsej državi vidijo v Karolyju rešitelja iz neznoznega stanja. Splošno se sodi, da je prevrat ne-

izogiben. Razburjenje med narodom je doseglo vrhunec. Madžari se nahajajo na pragu revolucije, ki lahko nastopi vsak dan in vsako uro. Vsi znaki kažejo, da je neizbežna. Horthy je baje zapustil Budimpešto. Njegovi prijatelji trdijo, da se nahaja v Balatonfűrdu.

Rusija

Izjave Kameneva o sedanjih ciljih ruske vlade

LONDON, 28. »Manchester Guardian« objavlja pogovor s Kamenevim o glavnih ciljih sedanje ruske politike. Kamenev je izjavil, da je za sedaj glavna naloga sovjetske Rusije gospodarska obnova Rusije, vsled česar bo Rusija na vsak način ohranila mirne odnose z ostalimi evropskimi državami. Uspeh teh njenih prizadevanj je, seveda, odvisen od Evrope in od zadržanja Poljske. Poljsko mobilizacijo bo smatrala sovjetska vlada za sovražni čin, četudi bi se izvršila proti Nemčiji.

Glede Francije se še ne more trdit, da je nastopila pot zblizevanja z Rusijo. Na vsak način je to samo vprašanje časa, kajti Francija se bo — po prerokanstvu Jauresa — končno vendarle morala odreči vojaške častihlepčnosti in se zadovoljiti z moralnim vodstvom človeštva.

Kar se tiče odnosov z Japonsko, je Kamenev izjavil, da je sovjetski zastopnik Joffe prišel na Japonsko ne na poziv vlade, temveč na poziv raznih ljudskih organizacij, bil pa je izredno lepo sprejet od vseh strani. Popolnoma smo prepričani — je izjavil Kamenev — da bodo kmalu na Japonskem zavladali krogi, ki bodo hoteli zblizevanje z Rusijo.

Kar se tiče Anglije, so postali odnosi z njo slabši, nego so bili pod vladjo Lloydja Georgea. Lord Curzon se ne more osvoboditi od idej XIX. stoletja, ko sta si bili Rusija in Anglija trajno v laseh zaradi razdelitve vzhoda. Lloyd George je bil bolj pameten in se je vedno zavedal, da živi v XX. stoletju.

Rusija se pridruži mednarodni železniški zvezi?

PARIZ, 29. Listi javljajo, da sta prišla te dni v Pariz načelnik ruskega komiseriata za promet Delgat in železniški inženir dr. Limonov. Prišla sta se pogajati zaradi sprejetja ruskih železnic v mednarodno železniško zvezo. Zdi se, da je poslovni odbor zveze že pristal na vključitev ruskih železnic v zvezo.

Romunska

Revizija romunske ustave

BUKARESTA, 29. Poslanska zbornica je z 262 proti 8 glasovom sprejela novo ustavo.

Nova ustava se le malo razlikuje od prejšnje in garantira vsem romunskim državljanom brez razlike vere in narodnosti popolno enakopravnost in svobodo.

Bolgarska

Koliko vojne odškodnine na leto bo plačala Bolgarska?

SOFIJA, 29. Kakor znano, je bila po sklepu medzvezniške komisije bolgarska vojna odškodnina znižana od 2 milijard 250 milijonov zlatih frankov na 550 milijonov zlatih frankov, ki se bodo morali s 5% obrestmi izplačati tekem 60 let. Letna plačila bodo taka-le: 1. 1923. — 5 milijonov zlatih frankov; 1. 1924. — 6 milijonov zlatih frankov; 1. 1925. — 7 milijonov itd. do 1. 1933. z 10 milijoni zlatih frankov.

Dočim je v vladnih krogih vzbudil sklep odškodninske komisije veliko veselje, imenuje opozicijsko časopisje vladno poročilo o tem sklepu navadno frazersko izjavo. »Radikal« piše, da znaša svota 550 milijonov zlatih frankov, obremenjena s 5% obrestmi, vsako leto 27 in pol milijonov, ali po današnjem tečaju 800 milijonov levov samo obresti. Bolgarska bo morala v 50 letih izplačati potemtakem več kot milijardo in 500 milijonov zlatih frankov.

Amerika

Amerika za petrograjskega nadškoja Ciepłaka

WASHINGTON, 29. Državni oddelek je naročil poslaniku Zedinjenih držav v Berlinu, da izrazi sovjetski vladi živo upanje ameriške vlade, da se smrtna obsodba na nadškofu Ciepłaku ne bo izvršila.

Začetek petega vseameriškega kongresa

LONDON, 29. Iz Santiaga de Chile javljajo, da se je tam začel peti vseameriški kongres. Zastopniki je na kongresu 18 ameriških republik. Meksika, Bolivija in Peru se niso udeležile kongresa. Med Bolivijo, Perujem in Chileom obstojajo namreč nekatera nesoglasja, ki so bila predložena v razsodbo washingtonski vladi, sedanje meksikanske vlade pa Unija, ki bo igrala na kongresu glavno vlogo, ni priznala. Tri republike, ki niso poslale na kongres svojih delegatov, štejejo kakih 30 milijonov prebivalcev.

Program kongresa sestoji iz 19 točk. V prvi vrsti se bo razpravljalo o predlogu Urugvaja, naj bi se določile skupne smerice zunanje politike za vse ameriški kontinent. Za reševanje vseh sporov med posameznimi ameriški državami naj bi se vzpostavila arbitražna. Razpravljalo se bo nadalje o argentinskem predlogu glede omejitve vojaških izdatkov in o vprašanju, kakšno stališče naj zavzamejo ameriške

države v slučaju, da bi ena izmed njih bila napadena od kake neameriške države.

Predlogi Zedinjenih držav govore o izboljšanju prometnih razmer med Severno in Južno Ameriko, o unifikaciji carinskih sistemov, zakonov za tučce, omejitvi prodajanja alkoholnih pijač itd.

Ni izključeno, da se bo na kongresu govorilo o odnosih med Ameriko in Evropo o vprašanju razorožitve in o francosko-nemškem sporu. Na vsak način je ta kongres ameriških držav tudi za Evropo ogromne važnosti.

Anglija

Lloyd George se ne bo udeležil debate o ruhrskem vprašanju v parlamentu

LONDON, 29. »Daily News« zatrjuje, da se bo Lloyd George vzdržal razpravljanja o ruhrskem vprašanju v dolnji zbornici.

Nemčija

Nemčija zahteva takojšnjo izpraznitev ruhrske kotline — Francoska zahteva za kapitulacijo Nemčije ne zmanjša odpora

LONDON, 29. Angleška dolnja zbornica je danes zopet razpravljala o ruhrskem vprašanju. Bivši Lloyd Georgejev tajnik sir Edward Grig je obžaloval popolno nepoučenost o ogromnih škodah, ki jih povzroča zasedba ruhrske kotline angleški industriji in trgovini. Asquith je prebral predlog nemškega zunanjega ministra za imenovanje mednarodne komisije za rešitev nemško-francoskega spora, nakar je državni podtajnik za zunanje stvari izjavil, da zahteva Nemčije kot predpogoj vsakih pogajanj takojšnjo izpraznitev ruhrske kotline.

»Vorwaerts« ugotavlja, da je zunanja nemška parlamentarna komisija trdno odločena, da izšli s svojo pasivno rezistenco na mednarodnih konferencah osvobodjenje zasedenih krajev. Dostavlja, da pomenijo izjave Poincaréja pred finančno komisijo, iz katerih se prav lahko izbere namen Francije, trajno ostati v ruhrski kotlini, očitno kršitev versailleske mirovne pogodbe, proti čemur bi zavezniški morali odločno nastopiti. Nemčija se bo znala ubraniti tej sramotni kapitulaciji ter se bo rešila s skrajnim odporom iz tega težkega položaja.

Nemčija za ameriški načrt v vprašanju odškodnin

LONDON, 29. Agencija Reuter poroča iz Washingtona, da je izročil nemški poslanik Hughesu spomenico o nemškem zadržanju v zadevi odškodnin. Zagotavlja se, da ta spomenica odobrava ameriški načrt za ustanovitev mednarodne komisije za temeljito proučevanje dejanskega stanja, kar bi tvorilo prvi korak za zblizevanje med Francijo in Nemčijo.

Turčija

Turki merijo svoje moči

PARIZ, 29. Iz Carigrada je došlo poročilo, da proučuje angorska vlada z veliko vnamo odgovor izvedencev. Vprašanje Castellorizca, dolgov, izpraznitev Carigrada in vprašanje morskih očin tvorijo še vedno resne ovire na poti proti miru. Imenovana je bila komisija za ugotovitev državnih obrambe.

Turški ujetniki se vračajo

CARIGRAD, 29. Civilni turški ujetniki so bili tu pri svojem prihodu sprejeti od prebivalstva z velikim navdušenjem. Vsega skupaj jih je 3400.

Odgovor zavezniških izvedencev pred angorsko vlado

LONDON, 29. Iz Carigrada poročajo, da je došla v Angoro brzojavka z odgovorom konference izvedencev na turške predloge za mirovno pogodbo. Svet komisarijev se je takoj sešel pod predsedništvom Kemala paše.

Angleška vlada odobrila načrt izvedencev za grško-turško mirovno pogodbo

LONDON, 29. Pod predsedništvom Bonar Lawa se je sešel ministrski svet, ki je med drugim odobril načrt zavezniških izvedencev za odgovor na turške mirovne predloge.

Pogajanja za rusko-turško trgovsko pogodbo

PARIZ, 29. Listi poročajo iz Angore, da potekajo ugodno razgovori za sklenitev trgovske pogodbe med Rusijo in Turčijo.

Avstrija

Zimmermannova potovanja

DUNAJ, 29. Glavni komisar Zveze narodov Zimmermann pojde v nedeljo v Prago, kjer bo sprejet od predsednika Masaryka in zunanjega ministra Beneša. V sredo se bo peljal skozi Dunaj v Rim ter pojde nato v Bern, kjer bo prisostvoval konferenci Zveze narodov. Ti obiski so le čini vljudnosti napram vladam, ki so se najbolj brigale za gospodarsko obnovo Avstrije.

Heriot zaklinja Čičerina, da reši Ciepłaka

PARIZ, 29. Lionski župan Heriot je brzojavil Čičerinu, kjer ga v imenu francoske demokracije goreče prosi, da pusti pri življenju petrograjskega metropolita.

Italija

Mussolinijev dan v Milanu

MILAN, 29. Včeraj se je Mussolini podal v občinsko palačo, kjer je bil sprejet od celokupnega občinskega sveta. Župan sen. Mangiagalli je razložil ministrskemu predsedniku najnujnejše potrebe milanske občine, katere je Mussolini vzel blagohotno na znanje. Popoldne je sprejel tajnika popolarske delavne zveze Grandija, ki mu je poročal o razmerju med belimi in fašistovskimi delavskimi organizacijami ter o najnovejših incidentih med tema dvema skupinama. Mussolini je izjavil, da je fašistovska vlada nasprotna vsakemu nasilju, kar da je tudi dokazala s svojo politiko po pohodu na Rim ter obljubil, da bo ukrenil potrebno proti ponovitvi takih dogodkov.

Razprava za preureditev trgovskih zbornic RIM, 29. Zveza trgovskih zbornic je na svojem izrednem obnem zboru razpravljala o vprašanju reforme trgovskih zbornic. Navzočnih je bilo 150 zastopnikov 70ih trgovskih zbornic iz raznih krajev kraljevine. Temeljna točka te preureditve bi bila vključitev zastopnikov poljedelstva v trgovske zbornice, tako da bi ti zavodili poleg industrije in trgovine zastopali tudi interese poljedelcev. Zborovalci so pooblastili odbor, da posreduje pri vladi za primerne ukrepe ter da izdela s pomočjo drugih pristojnih krogov natančnejši načrt za tozadevno reformo.

Minister Gentile za reformo visokih in srednjih šol

RIM, 29. Minister za prosveto je izrazil uredniku lista »Idea Nazionale« svoje mnenje za preureditev visokošolskega študija in srednjih šol. Temelji te preuredbe bi bili odprava nekaterih univerz in sprememba ustroja visokošolskih izpitov, kjer se bi namesto dosedanjih posameznih izpitov iz vsake snovi uvedli ispiti po skupinah. Za presojanje splošne kulture dijakov, ki obstoja v možnosti organiziranja pridobitvenih nauk, se bo upeljal poleg disertacijskega ispita še takozvani državni ispit. Temelj srednješolske izobrazbe misli minister postaviti v klasično šolo ter skrbeti za široko gojitve klasičnih jezikov. Na gimnazijah se bo podučevalo tudi moderne jezike. Poleg teh šol se bodo ustanovili znanstveni zavodi, ki bodo usposabljali gojence le za nekatere visokošolske fakultete.

Občinski svet v Firencah odstopil

FIRENCE, 29. Občinski svet je vsled političnih sprememb odstopil ter bo opravljal tekoče občinske posle do imenovanja vladnega komisarja.

Jugoslavija

Nevzdržljivost politične situacije — Radikalna stranka pred odločitvijo

BELGRAD, 28. Politična situacija je tekom včerajšnjega dneva prešla v fazo resnosti in kritičnosti. Vodilni radikalni krogi, ki so dosedaj popolnoma molčali in se izogibali vsaki definitivni izjavi o rešitvi perečih notranjopolitičnih vprašanj, so tekom včerajšnjega dneva izstopili kolikor toliko iz svoje rezerve in so podali jasne izjave o stališču radikalne stranke napram Radićevi akciji. Dosedaj radikalni niso po-

